

STRėVININKŲ SOCIALINėS GLOBOS NAMŲ SMURTO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Strėvininkų socialinės globos namuose tvarka (toliau – Tvarka) nustato smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą beveiksmus, susijusius su paslaugų gavėjų fiziniu, psichologiniu bei ekonominiu saugumu, laiku užtikrinant veiksmingą ir koordinuotą paslaugų gavėjų/teikėjų reagavimą ir veiksmus patyčių ar prievartos ir smurto atvejų metu.

1.2. Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Strėvininkų socialinės globos namuose (toliau – Globos namų) tvarka parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Smurto prieš vaikus ir suaugusius asmenis, turinčius negalią, prevencijos rekomendacijomis, skirtomis socialinės globos įstaigoms.

1.3. Prevencinių priemonių tikslas - užtikrinti saugią, palaikančią aplinką globos namuose gyvenantiems asmenims ir imtis visų būtinų veiksmų, kurie užkirstų kelią bet kokios formos smurto ar prievartos grėsmei atsirasti.

1.4. Intervencinių priemonių tikslas – laiku suteikti galimai nuo smurto nukentėjusiam paslaugų gavėjui reikalingą pagalbą, paramą ir paslaugas, skirtą pašalinti smurto pasekmes ir mažinti jo neigiamą įtaką.

1.5. Tvarka remiasi šiais principais:

1.5.1. konfidencialumas – tiek galimai nukentėjęs asmuo, tiek asmuo, kuris pranešė apie galimo smurto ar prievartos atvejį, tiek kiti su atveju susiję asmenys turi teisę į konfidencialumą;

1.5.2. anonimiškumas – Globos namuose sudarytos sąlygos pranešti apie galimo smurto ar prievartos atvejį anonimiškai;

1.5.3. saugumas – galimų smurto ar prievartos atvejų nagrinėjimas ir numatytų veiksmų vykdymas užtikrina paslaugų gavėjų saugumą;

1.5.4. kokybiška pagalba ir kompetencijos – darbuotojai, analizuojantys ir sprendžiantys galimus smurto ar prievartos atvejus, turi tinkamas kompetencijas, žinias ir įgūdžius, užtikrinančius sėkmingą atvejo sprendimą;

1.5.5. prigimtinio teisingumo principas – visi asmenys, susiję su smurto ar prievartos atveju, turi teisę pateikti savo situacijos versiją, faktus, įrodymus, kurie patvirtina jų versiją ir turi būti atstovaujami pagal įstatymą;

1.5.6. individualizavimo principas – priimant su nukentėjusiu asmeniu susijusius sprendimus ir (ar) teikiant pagalbą, atsižvelgiama į individualius jo poreikius ir asmenines savybes;

1.5.7. dalyvavimo principas – pagalbos teikimo klausimai sprendžiami kartu su nukentėjusiu asmeniu ir (ar) jo atstovais, organizacijomis, kurie gina nukentėjusiojo asmens teises ir interesus.

1.6. Tvarkoje naudojamos sąvokos:

1.6.1. Smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, psichologinę, materialinę ar neturtinę žalą;

1.6.2. Fizinis smurtas – neteisėtas, tyčinis prieš asmens valią jo organizmui daromas fizinis poveikis, kuriuo siekiama atimti gyvybę, padaryti žalą sveikatai, atimti laisvę, sukelti bejėgišką būklę, fizinį skausmą ar kitokias fizines kančias.

1.6.2.1. Fizinio smurto veiksmai gali būti:

1.6.2.1.1. mušimas, stumdymas, kratymas;

1.6.2.1.2. smaugimas, dusinimas;

1.6.2.1.3. kandžiojimas, spjaudymas;

1.6.2.1.4. bandymas apriboti asmens laisvę;

1.6.2.1.5. fizinio suvaržymo priemonių taikymas.

1.6.3. Psichologinis smurtas - pavojingas, visada sąmoningas, tyčinis poveikis kito žmogaus psichikai, verčiantis jį baimintis, kad dėl tolesnių grasinančioje veiksmų ar neveikimo atsiras kažkokių neigiamų padarinių, galinčių pakenkti fizinei, protinei, dvasinei, moralinei ar socialinei gerovei.

1.6.3.1. Psichologinio smurto veiksmai gali būti:

1.6.3.1.1. nuolatinės įtampos, streso, baimės jausmo sukėlimas;

1.6.3.1.2. niekinimas, žeminimas, žodinė agresija;

1.6.3.1.3. vertimas jaustis kaltu (a);

1.6.3.1.4. įsitikinimų išjuokimas;

1.6.3.1.5. privačios informacijos atskleidimas, siekiant pažeminti;

1.6.3.1.6. nuolatinė kritika;

1.6.3.1.7. kalbėjimas pakeltu tonu;

1.6.3.1.8. grasinimas nužudyti, sužaloti;

1.6.3.1.9. tyčiojimas iš vertybių, kurias asmuo vertina.

1.6.4. Ekonominis smurtas arba kitoks materialinis išnaudojimas – disponavimas turtu be įgaliojimų, įtikinėjimas arba vertimas dovanoti pinigus, pinigų arba daiktų pasisavinimas, neteisėtas gyventojų finansinių lėšų panaudojimas:

1.6.4.1. nuosavybės užgrobimas;

1.6.4.2. būtinų išteklių atėmimas;

1.6.4.3. kontroliuojant ir vienvaldiškai priimant finansinius sprendimus;

1.6.4.4. asmens pašalinimas iš sprendimų priėmimo proceso.

1.6.5. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

1.6.6. Nepriežiūra – nuolatinis būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas.

1.6.6.1. Nepriežiūros veiksmai gali būti:

1.6.6.1.1. nepakankamas asmens aprūpinimas drabužiais, maistu;

1.6.6.1.2. nesirūpinama asmens sveikata, nesuteikiama pagalba susirgus;

1.6.6.1.3. asmeniui nepritaikoma aplinka, nesuteikiamos sąlygos bendravimui;

1.6.6.1.4. abejingumas, asmens emocinių poreikių neatliepimas.

1.6.7. Seksualinis smurtas – situacija, kai asmuo priverstas dalyvauti nepageidaujamoje, nesaugioje arba žeminančio pobūdžio seksualinėje veikloje.

1.6.8. Smurto prevencija – priemonių, mechanizmų ar veiksmų visuma, skirta užkirsti kelią bet kokioms galimybėms pasireikšti bet kokios formos smurtui ir (ar) kilti smurto rizikai.

1.6.9. Intervencija smurto atvejais – priemonių, mechanizmų ir veiksmų visuma, skirta laiku suteikti galimai nuo smurto nukentėjusiam paslaugų gavėjui reikalingą pagalbą, paramą ir paslaugas, skirta pašalinti smurto pasekmes ir mažinti jo neigiamą įtaką, taip pat veiksmai, kuriuos būtina atlikti, kad, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, apie galimą smurto atvejį būtų informuotos atitinkamos tarnybos.

II. SMURTO PREVENCIJA IR STEBĖSENA

2.1. Smurto prevencija ir stebėseną yra svarbi Globos namų veiklos dalis, kuria rūpinasi direktoriaus pavaduotojas socialiniams reikalams, padalinių vadovai ir grupių socialiniai darbuotojai, o ją vykdo visi globos namų bendruomenės nariai.

2.2. Globos namuose yra draudžiamos bet kokios smurto formos ar prievartos apraiškos, nukreiptos:

2.2.1. Paslaugų gavėjų prieš paslaugų gavėjus;

2.2.2. Darbuotojų prieš paslaugų gavėjus;

2.2.3. Paslaugų gavėjų prieš darbuotojus;

2.2.4. Darbuotojų prieš kitus darbuotojus.

2.3. Visi globos namų darbuotojai ir paslaugų gavėjai nedelsiant privalo reaguoti į prievartą, smurtą ar jo apraiškas, nepriklausomai nuo jo formos, turinio, asmens lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

2.4. Prevenciniai veiksmai apima psichosocialinės ir fizinės aplinkos gerinimą, smurto atvejų registravimą, visapuse pagalbą smurtą patyrusiems asmenims ir kultūros ugdymą.

2.5. Siekiant veiksmingai užkirsti kelią bet kokios formos smurtui ar jo apraiškoms Globos namuose taikomos prevencinės priemonės:

2.5.1. Psichosocialinės aplinkos gerinimas;

2.5.2. Darnių bendravimo įgūdžių, savikontrolės, pykčio, streso valdymo ugdymas;

2.5.3. Triukšmo, intrigų, apkaltų vengimas, draudimas skleisti asmens garbę ir orumą žeminančią informaciją;

2.5.4. Dalykinės ir darbinės darbo aplinkos užtikrinimas, gerų tarpusavio santykių skatinimas, darbuotojų ir paslaugų gavėjų bei kitų suinteresuotų asmenų tarpusavio pagarba – organizacijos kultūros, pagrįstos pagarba, atidumu ir atvirumu, ugdymas;

2.5.5. Globos namų vidaus teisės aktuose bei pareigybės aprašymuose numatytų elgesio normų tinkamas vykdymas;

2.5.6. Paslaugų gavėjų ar jų artimųjų/globėjų informavimas apie tai, kam bus reikalingi pinigai, tikslus jų kiekis, suma, skirta *tik paslaugų gavėjų poreikiams tenkinti*;

- 2.5.7. Tikslus išlaidų pagrindimas paslaugų gavėjams ar jų artimiesiems/globėjams;
  - 2.5.8. Paslaugų gavėjo asmens higienos procedūrų pastovus atlikimas (maudymas, rytinio ir vakarinio tualetu atlikimas, odos raukšlių priežiūra ir pan.);
  - 2.5.9. Teisingas gydytojo paskyrimų vykdymas;
  - 2.5.10. Kūno padėties keitimas (kai tam yra poreikis), sodinimas į neįgaliojo vežimėlį, lauko terapija;
  - 2.5.11. Paslaugų gavėjams užtikrinama saugi ir jų poreikius atliepanti aplinka;
  - 2.5.12. Pozityvaus globos namų mikroklimato kūrimas;
  - 2.5.13. Paslaugų gavėjų ir darbuotojų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas;
  - 2.5.14. Informavimas ir komunikavimas apie įvykusį smurto/prievartos atvejį;
  - 2.5.15. Pagalbos teikimas, sprendžiant kasdienes problemas;
  - 2.5.16. Vengimas apgyvendinti paslaugų gavėjus, kurie nuolat konfliktuoja tarpusavyje, yra agresyviai nusiteikę vienas kito atžvilgiu, viename kambaryje;
  - 2.5.17. Paslaugų gavėjų ir darbuotojų švietimas;
  - 2.5.18. Paslaugų gavėjų užimtumo bei savarankiškumo skatinimas;
  - 2.5.19. Drausminių priemonių betkurios smurto formos atvejams numatymas;
  - 2.5.20. Individualus/grupinis darbas su paslaugų gavėjais, linkusiais į agresyvų elgesį.
- 2.6. Parengtos smurto prevencijos įgyvendinimo rekomendacijos, su kuriomis yra supažindinti globos namų darbuotojai ir paslaugų gavėjai (Priedas Nr. 1)

III. SMURTO INTERVENCIJA

- 3.1. Kiekvienas paslaugų gavėjas turi teisę:
  - 3.1.1. Į saugias ir žmogaus orumą laiduojančias gyvenimo sąlygas, pagalbą ginant savo teises ir interesus;
  - 3.1.2. Į apsaugą nuo smurto, išnaudojimo, diskriminacijos, prievartos, įžeidinėjimų dėl savo rasės, religijos, negalios, socialinės padėties, pilietybės, sveikatos būklės, asmeninių savybių ir kita;
  - 3.1.3. Nevaržomai kreiptis (žodžiu, raštu) į globos namų administraciją, įstaigos steigėją bei kitas institucijas ar įstaigas smurto ar prievartos klausimais, gauti išsamią informaciją apie priimtus sprendimus;
  - 3.1.4. Dalyvauti planuojant paslaugų teikimą ir (ar) sprendžiant klausimus, susijusius su paslaugų gavėjo situacija.
- 3.2. Visais įtariamu ir/ar realiu įvairios formos (fizinio, psichologinio, seksualinio ar ekonominio) smurto ar prievartos atveju kiekvienas darbuotojas reaguodamas privalo:
  - 3.2.1. Įtarus ir/ar pastebėjus smurtą/prievartą įsikiša – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;
  - 3.2.2. Jei reikalinga pagalba, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (medicinos personalą, greitąją medicinos pagalbą, policiją, administracijos darbuotojus, įstaigos direktorių, kt.);
  - 3.2.3. Primena asmeniui, kuris smurtauja, Globos namų ir elgesio taisykles;
  - 3.2.4. Parašo laisvos formos pranešimą apie įvykį, adresuotą globos namų direktoriui.

3.3. Grupės socialinis darbuotojas gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusį smurtą/prievartą:

3.3.1. Išsiaiškina situaciją ir nustato ar tai yra smurto/prievartos atvejis;

3.3.2. Organizuoja individualius pokalbius su smurto/prievartos dalyviais;

3.3.3. Pateikia raštu atliktą atvejo analizę, ją perduoda atsakingam asmeniui (direktoriaus pavaduotojui socialiniams reikalams);

3.3.4. Nukentėjusiajam ugdomi įgūdžiai, padėsiantys nuo smurto/prievartos apsisaugoti ateityje;

3.3.5. Įvertina ir pašalina aplinkybes, dėl kurių kilo smurto/prievartos atvejis;

3.3.6. Vykdo tolesnę smurto/prievartos situacijos stebėseną.

3.3.7. Nesibaigus ar esant sudėtingesniai smurto/prievartos atvejui, komanda (dalykinių susitikimų metu) numato veiksmų Planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais ir kt.), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją;

3.3.8. Smurto/prievartos dalyviams pagal individualius poreikius organizuojama kitų specialistų pagalba, švietimas;

3.3.9. Atsakingas asmuo užtikrina vykdymą numatytų veiklų, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius aptarimus situacijos įvertinimui;

3.3.10. Apie esamą situaciją nuolat informuojamas Globos namų direktorius.

3.4. Siekiant veiksmingai užkirsti kelią prievartai, smurtui ar jo apraiškoms, būtina ne tik teikti pagalbą smurtą/prievartą patyrusiems asmenims, bet ir vykdyti smurtinį elgesį keičiantį darbą su smurtautojais.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

4.1. Smurto atvejų Globos namuose registravimo tvarka yra tiesiogiai susijusi su Globos namuose patvirtinta „Prašymų ir skundų bei pranešimų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo tvarka“.

4.2. Su Strėvininkų socialinės globos namų Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai supažindinami visi Globos namų darbuotojai.

4.3. Su šia tvarka taip pat supažindinami Globos namų paslaugų gavėjai, informaciją adaptuojant pagal jų poreikius ir galimybes (Priedas Nr. 2).

4.4. Informaciją žiniasklaidai apie paslaugų gavėjų galimus smurto atvejus gali teikti tik globos namų direktorius arba jo pavaduotojas, užtikrinant paslaugų gavėjų anonimiškumą, jų konfidencialumą, saugumą, privatumą bei asmens duomenų apsaugą.

4.5. Strėvininkų socialinės globos namų Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka yra patalpinta Globos namų svetainėje: www.strevininkusgn.lt

STRĖVININKŲ SOCIALINĖS GLOBOS NAMŲ SMURTO PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

I. DARBUOTOJŲ IR PASLAUGŲ GAVĖJŲ NELEISTINAS ELGESYS

1. Fizinio poveikio priemonių naudojimas:

- 1.1 bet kokio fizinio smurto naudojimas;
- 1.2 fizinės jėgos naudojimas drausminant, jei tai nėra būtinybė, sąlygota asmens ar aplinkinių saugumui užtikrinti;
- 1.3 fizinės neliečiamybės pažeidimas bendraujant ar teikiant bet kokią asmeniui reikalingą pagalbą, lietimasis, kai kitas asmuo to nenori, jei tai nėra būtinybė, sąlygota asmens ar aplinkinių saugumui užtikrinti.

2. Psichologinio poveikio taikymas, tam naudojant šantažą:

- 2.1. reikalavimas paklusti, žadant nubausti, sužeisti, pakenkti asmeniui;
- 2.2. reikalavimas paklusti, žadant pagarsinti asmens paslaptis;
- 2.3. reikalavimas paklusti, grasinant, kad per asmens kalbę, sužeis pats save;
- 2.4. reikalavimas paklusti, verčiant jaustis kaltu ir atsakingu už provokautojo savijautą ar situaciją;
- 2.5. reikalavimas paklusti, žadant daugiau, nei realu išpildyti.

3. Asmens pasitikėjimo savimi pažeidimas:

- 3.1. pastovus, pasikartojantis neigiamų pastabų kartojimas, kritikavimas, sarkazmo naudojimas;
- 3.2. siekimas asmenį išjuokti ar pažeminti, šaipymasis iš asmens, neva juoko formoje, aplinkui esant kitiems klausytojams;
- 3.3. asmens pasiekimų ar išsikeltų tikslų nuvertinimas;
- 3.4. vertimas jaustis nesugebančiu priimti sprendimus;
- 3.5. sprendimų priėmimas vietoje kito asmens, jo neatsiklausus, jei pats asmuo gali priimti sprendimus konkrečioje situacijoje;
- 3.6. asmens kontroliavimas, jį tikrinant ir įtarinėjant, jei tai nėra sąlygota būtinybės, apsaugant kitus asmenis ar jų turtą;
- 3.7. šmeižto ir melo apie kitą asmenį skleidimas, siekimas apkaltinti nebūtais dalykais;
- 3.8. asmens kaltinimas dėl blogos savijautos.

4. Piktnaudžiavimas darbuotojų ar paslaugų gavėjų patiklumu bei fizinio/psichologinio/finansinio pažeidžiamumu:

- 4.1. turimų darbuotojų ar paslaugų gavėjų finansų pasisavinimas;
- 4.2. darbuotojų ar paslaugų gavėjų asmeninių daiktų paėmimas neatsiklausus, laikinam naudojimui sau ir kitiems;

- 4.3. prašymas ir viliojimas duoti bet kokių asmeninių daiktų ar finansų;
- 4.4. provokavimas ar vertimas daryti tai, kas nedera pagal moralės normas.

II. SMURTO PREVENCIJĄ UŽTIKRINANTIS DARBUOTOJŲ ELGESYS

5. Darbuotojas darbo metu privalo:

- 5.1. kalbėti tyliau ir ramiau balsu, kontroliuoti kalbos tempą, naudoti nedaug ir paprastus žodžius, tiksliai perduodančius, ką nori pasakyti, kalbėti minint vardus tų, su kuriais kalbama;
- 5.2. naudoti kuo daugiau vizualios medžiagos, derinti verbalinę kalbą su parodomąja medžiaga;
- 5.3. rasti kiekvienam priimtina individualų kalbėjimo būdą, kuris leistų susikalbėti su nekalbančiu paslaugų gavėju;
- 5.4. elgtis švelniai, atidžiai, rūpestingai, pozityviai, nepamiršti siekiamų tikslų, sudaryti galimai daugiau situacijų, leidžiančių asmeniui rinktis;
- 5.5. nuolat stebėti paslaugų gavėjų nuotaikas, elgesį, tarpusavio santykius, stengtis geriau pažinti neįgalų asmenį, suprasti, ką bando pasakyti savo elgesiu, kokie yra jo tikrieji poreikiai, kurių galbūt nesuprantame.

6. Darbuotojui darbo metu neleistina:

- 6.1. šaukti, impulsyviai reaguoti, sutelkti dėmesį į negatyvų elgesį;
- 6.2. skirti paslaugų gavėjui betikslią užduotį.

III. PASLAUGŲ GAVĖJŲ AGRESIJOS PASIREIŠKIMO PERSPĖJAMIEJI SIGNALAI BEI SAUGUMO PRIEMONĖS, NAUDOJAMOS AGRESIJAI PASIREIŠKUS

7. Paslaugų gavėjo agresyvus elgesys pasireiškia tiek žodine, tiek fizine agresija. Agresijos prognozavimo požymiai:

- 7.1. psichomotorinis aktyvumas;
- 7.2. dantų sukandimas, plaštakų sugniaužimas į kumščius;
- 7.3. nugaros išsitiesimas;
- 7.4. vaikštinėjimas;
- 7.5. keikimasis, žodinis įžeidinėjimas;
- 7.6. tempimas ar tampymas už plaukų;
- 7.7. spjaudymasis;
- 7.8. trenkimas į baldus, daiktus, durų trankymas;
- 7.9. asmens užpuolimas, stūmimas, spyrimas, įkandimas, apdraskymas, trenkimas, smauginimas.

8. Agresijos prevencija (darbuotojo veiksmai agresijai mažinti):

- 8.1. Išlikti ramiam, tačiau atsargiam;
- 8.2. pasikliauti nuojauta;
- 8.3. stengtis išklaudyti, nuraminti ir žmogiškai atjausti paslaugų gavėją;
- 8.4. vengti pokalbių su agresyviai nusiteikusiu asmeniu, aiškintis tik esmines, būtinas detales;

- 8.5. nestovėti per arti agresyviai nusiteikusio asmens;
- 8.6. išsamesnį pokalbį su asmeniu tęsti tik jam nurimus;
- 8.7. neišsižeisti dėl absurdiškų pareiškimų, neparodyti susierzinimo, pykčio;
- 8.8. neauklėti, nemoralizuoti, nebarti, neįrodinėti, kad jis neteisis;
- 8.9. išaiškėjus, kad paslaugų gavėjas yra agresyviai nusiteikęs kito paslaugų gavėjo atžvilgiu, juos būtina izoliuoti vieną nuo kito;

8.10. išaiškėjus, kad paslaugų gavėjas yra agresyviai nusiteikęs kito darbuotojo atžvilgiu, pastarąjį apie tai informuoti, kad jis galėtų imtis saugos priemonių ir laikinai pasišalinti.

9. Esant situacijai, kai aukščiau nurodytos priemonės neveiksmingos, būtina:

- 9.1. kviestis pagalbą;
- 9.2. atsitraukti, jeigu tai yra vienintelis būdas apsisaugoti nuo sužalojimų;
- 9.3. spyrius ir smūgius nukreipti nuo gyvybiškai svarbių organų;
- 9.4. panaudoti prieš asmenį tam tikrus fizinius veiksmus (apglėbti kol nusiramins);
- 9.5. suteikti asmeniui pagalbą, vadovaujantis LR psichikos sveikatos priežiūros įstatymu;
- 9.6. kuo darbuotojo veiksmai profesionalesni, tuo greičiau ir efektyviau pavyks išspręsti situaciją.

**INFORMACIJA ADAPTUOTA PAGAL PASLAUGŲ GAVĖJŲ POREIKIUS IR
GALIMYBES**

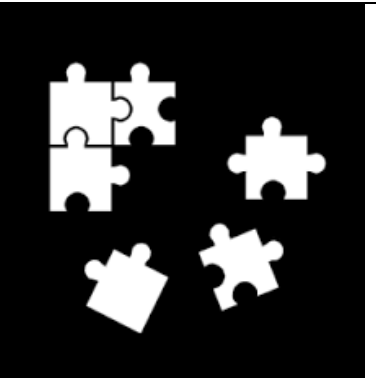
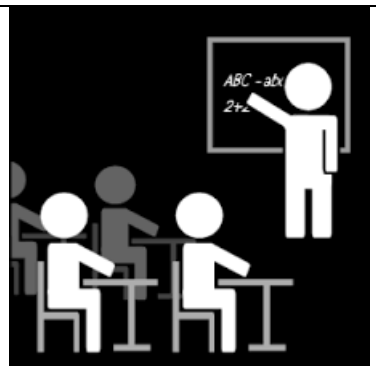
	<p>Smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis poveikis, dėl kurio patiriama žala</p>
	<p>Fizinis smurtas – mušimas</p>
	<p>Psichologinis, emocinis smurtas - gąsdinimas</p>

		<p>Seksualinis smurtas –bet koks lytinių poreikių tenkinimas prieš kito asmens valią</p>
		<p>Patyčios –skaudinantis ir žeminantis elgesys</p>
		<p>Nepriežiūra – kasdieninės pagalbos nesuteikimas</p>
		<p>Finansinis piktnaudžiavimas – daiktų arba pinigų pasisavinimas</p>

	<p>Prievarta –asmens privertimas ne savo noru elgtis tam tikru būdu</p>
---	--

VEIKSMAI ĮVYKUS SMURTO ATVEJUI

	<p>REAGUOTI: Pastebėjus įtarimą keliančius veiksmus nutraukti/sustabdyti smurtą keliančius veiksmus</p>
	<p>Esant būtinybei kviestis pagalbą</p>

	<p>INFORMAVIMAS: Raštu fiksuojamos įvykės įvykis</p>
	<p>Informuojamas direktorius apie įvykį</p>
	<p>Numatomos pagalbos priemonės</p>
	<p>Vidaus tvarkų taisyklių ir elgesio normų priminimas</p>

GRĮŽTAMASIS RYŠYS:

- eikiama pagalba smurto aukai
- eikiama pagalba smurtautojui
- revencinių priemonių taikymas
- olesnė smurto situacijos stebėseną